КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АГАРТУУ МИНИСТРЛИГИ

КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ

ПРЕДМЕТТИК СТАНДАРТ

«КӨРКӨМ ӨНӨР ЖАНА ТЕХНОЛОГИЯ»

жалпы билим берүү уюмдарынын 1-6-класстары үчүн

Бишкек – 2025

Иштеп чыккандар:

Акматов Д.А. – КББАнын Технология, искусство жана ден соолук маданияты лабораториясынын ага илимий кызматкери.

Оторбекова А.М. – Ж.Баласагын атындагы КУУнун И.Ч. Исамидинов атындагы педагогикалык кадрларды максаттуу даярдоо институтунун ага окутуучусу.

Дөөлөтбаева Н.Ө – Бишкек шаарындагы №101 жалпы билим берүүчү орто мектебинин "Көркөм өнөр" жана"Технология" предметтери боюнча мугалими.

Табалдиева Н.Т. – улуттук инновациялык технологиялар мектеп-лицейинин "Технология" жана "Көркөм өнөр" предметтери боюнча мугалими.

Рецензенттер:

Абдыбаев К.Ы. – Токмок шаарындагы И.Раззаков атындагы КМТУнун академик Х.А. Рахматулин атындагы филиалындагы "Дизайн" бөлүмүнүн доценти.

Исабаева Н. Р. – улуттук инновациялык технологиялар мектеп-лицейинин "Технология" жана "Көркөм өнөр" предметтери боюнча мугалими.

Өмүралиева Э.Т. – Бишкек шаарынын мемориалдык музейлеринин Бириккен дирекциясынын алдындагы Сүймөнкул Чокморовдун музей-өнөрканасынын башчысы

Башталгыч класстар (1-6-класстар) үчүн "Көркөм өнөр жана технология" предмети боюнча стандарт Кыргыз Республикасынын 2023-жылдын 11-августундагы №179, "Билим берүү жөнүндө" Мыйзамынын, Кыргыз Республикасынын мектептик жалпы билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартынын (Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтому, 14.03 2025-жыл №131) негизинде түзүлгөн.

Предметтик стандарт "Көркөм өнөр жана технология" предметин изилдөөнүн максаттарына ылайык, окутуунун каражаттары аркылуу окуучулардын билим берүүсүнүн жалпы стратегиясын аныктайт. Предметтик стандарттын негизинде окуу процессин уюштуруу боюнча ушул предметтик стандартында белгиленген талаптар жана сунуштардын негизинде окуу программалары жана окуу-методикалык комплекстер иштелип чыгат. Предметтик стандарт "Көркөм өнөр жана технология" предметин окутуунун бирдиктүү ыкмаларын камсыз кылат, мектептик уюмдардын бардык типтеринде билим берүү процессин жөнгө салат жана Кыргыз Республикасынын мектептеринде эстетикалык жана эмгектик билим берүүнүн өнүгүшүн камсыз кылат.

МАЗМУНУ

I. ПРЕДМЕТТИН КОНЦЕПЦИЯСЫ, МАКСАТ ЖАНА МИЛДЕТТЕР 4

II. ПРЕДМЕТТИК КОМПЕТЕНЦИЯЛАР…………………………………........………5

III. ПРЕДМЕТТИН НЕГИЗГИ БАГЫТЫ…...........………………………................…… 5

IV. ОКУТУУНУН МЕТОДИКАСЫ ЖАНА ТЕХНОЛОГИЯСЫ …..……........…......…12

V. ОКУУЧУЛАРДЫН ОКУУДАГЫ ЖЕТИШКЕНДИКТЕРИН БААЛОО....................13

VI. РЕСУРСТАРДЫ КАМСЫЗ КЫЛУУГА МИНИМАЛДЫК ТАЛАПТАР..............…14

VII. МОТИВАЦИЯЛЫК ЖАНА КООПСУЗ БИЛИМ БЕРҮҮ ЧӨЙРӨНҮ ТҮЗҮҮ 14

1. ПРЕДМЕТТИН КОНЦЕПЦИЯСЫ, МАКСАТ ЖАНА МИЛДЕТТЕР

Мезгилдин талабына ылайык, мурда “Көркөм өнөр” жана “Технология” предметтери өзүнчө окутулса, азыр “Көркөм өнөр жана технология” деген жаңы аталыш менен интеграцияланып, 1–6-класстарда окутулат. Мурда окуучуларды эмгектин ар түрдүү тармактарынын негиздери бешинчи класстан башталса, азыр биринчи класстан баштап окутулат.

"Көркөм өнөр жана технология" предмети - пластикалык искусствонун бардык негизги түрлөрүн: сүрөттөөчү (графика, живопись), декоративдик-прикладдык (салттуу элдик искусство, скульптура), конструктивдүү (архитектура, дизайн) изилдөөнү камтыган көркөм жана эмгек маданиятына киргизүүнүн бирдиктүү системасын билдирет. "Көркөм өнөр жана технология" предмети өсүп келе жаткан муунда улуттук көркөм искусство жөнүндө түшүнүктөрдү калыптандырууга, жаңы инновациялык техникалык билимдерди, көндүмдөрдү, окуучулардын чыгармачылык потенциалын өнүктүрүүгө көмөктөшүүчү руханий-адеп-ахлактык жана эстетикалык сезимдерди жана эмгектик көндүмдөрдү тарбиялоого багытталат.

Ааламдашуу доорунда окуучулардын жашоо турмушуна зарыл болгон эмгек процессине катышуусу адеп-ахлактык, инсандык сапаттарды, чыгармачылык жөндөмдөрдү өнүктүрүүгө, эмгекти сүйүүгө тарбиялоого жардам берет.

Билим берүүдөгү инновациялык процесстер аны жемиштүү өнүктүрүүгө багытталган жана азыркы курчап турган дүйнөдө, техносферада эркин багыт алган инсандын ийгиликтүүлүгү үчүн зарыл болгон жөндөмдүүлүктөрү калыптанат.

Башталгыч класстын окуучуларынын мүнөздүү өзгөчөлүктөрү эмоционалдык кабылдоо болуп саналат. Ар кандай көркөм каражаттар менен эксперимент жүргүзүп, чыгармачыл иштериндеги ойлоп тапкан идеяларын ишке ашырууда чыгармачылыгын өнүктүүгө жардам бере турган искусство тилин түшүнө башташат.

Окуучулардын кызыгуусун арттыруу үчүн мүмкүн болушунча музейлерге, сүрөтчүлөрдүн өнөрканаларына, өнөр жай объектилерине жана маданий мурастардын тарыхый жерлерине экскурсияларды уюштуруп, интернет-ресурстарды колдонуу зарыл.

"Көркөм өнөр жана технология" предмети боюнча билим берүү предметтик стандартынын талаптарын ийгиликтүү аткаруу үчүн адис мугалимди дайындоо зарыл. Мектепте адис-педагог жок болгон учурда кошумча адистикти алган же квалификациясын жогорулатуу курсунан өткөн мугалимдерге окутууга уруксат берилет.

Предметтин максаты окуучулардын дүйнөнү көркөм жана эстетикалык кабыл алуусун өнүктүрүү, техникалык жана эмгектик көндүмдөрдү өздөштүрүү, алган билимдерин практикалык иш-аракеттерде колдонуу.

Милдеттери:

Билим берүүчүлүк:

балдарды негизги көркөм жана конструктордук-технологиялык билимдерге үйрөтүү;

Өнүктүрүүчүлүк:

балдардын чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн техникалык, көркөм каражаттар менен өнүктүрүү;

Тарбиялык:

- Кыргызстандын маданий мурастары жана дүйнөлүк искусство менен таанышуу;
- байкоочулукту, мейкиндиктик ой жүгүртүүнү жана кол моторикасын өнүктүрүү;
- улуттук баалуулуктарды, каада-салттарды жана маданий көп түрдүүлүктү урматтоого тарбиялоо;
- эстетикалык табиттин, кыял чабыттарын жана чыгармачыл ой жүгүртүүсүн калыптандыруу.

II. ПРЕДМЕТТИК КОМПЕТЕНЦИЯЛАР

«Көркөм өнөр жана технология» предмети боюнча окуучулардын компетенцияларын өнүктүрүү алардын ар тараптуу көндүмдөрүн - мектепте алган билимдерин, ошондой эле билгичтиктерин жана көндүмдөрдүн ар кандай элементтерин күнүмдүк турмушта жана конкреттүү кырдаалдарда өз алдынча жана натыйжалуу колдонууга багытталган.

1.Графикалык жана техникалык сабаттуулук

Окуучулар графикалык сүрөттөрдү ар кандай көркөм каражаттар менен аткарышат (мисалы, сүрөт предметтин формасын жана өңүн көрсөтөт, чиймелер объектилердин же алардын бөлүктөрүнүн тегиздикте жайгашуусун көрсөтөт ж.б.). Көркөмдүк жана эмгекке болгон чыгармачылыгындагы сабаттуулуктун негиздери (сызык, форма, көлөм, жарыктын туура бөлүштүрүлүшү, түс, ритм, композиция). Кенже мектеп окуучулары предметтерди сүрөттөөдө жана формасын түзүүдө кол моторикасын өнүктүрүшөт.

2.Чыгармачылык жөндөм

Негизги чыгармачылык иш-аракеттер төмөнкүлөр:
- практикалык иш-аракеттер (чыгармачылык ишти түзүү);
- чыгармачыл иштеген элдик чеберлердин иш тажрыйбасынан үйрөнүү;
- өз колу менен көркөм сулуулукту жаратуу жана жасалган чыгармачылык иши менен сыймыктануу жана ырахат сезимин ойготуу.

3.Эмгек маданияты жана көркөм сулуулук

Байкоонун негизинде курчап турган дүйнөнүн көркөм сулуулугун кабылдап, сезип жана көрө билүү. Курчап турган дүйнөнү, кесиптердин дүйнө жөнүндө алгачкы маалыматтарды өзгөртүү адамдын эмгек ишмердүүлүгүнүн ролун ачып мазмунду иштеп чыгуу. Базалык технологиялык билимдерге, эмгек жана конструктордук-технологиялык көндүмдөргө, жеке маанилүү объекттерди түзүү жана коомдо маанилүү эмгек каражаттарын колдонуу боюнча практикалык иш тажрыйбасына, эмгек ишмердүүлүгүн пландаштыруу жана уюштуруу методдоруна, окуу ишинде жана күнүмдүк жашоодо маалымат менен иштөө үчүн компьютердик техниканы колдоно билүү.

III. ПРЕДМЕТТИН НЕГИЗГИ БАГЫТЫ

1. **Чекит, сызык, так (графика)**

Графикалык искусство. Графикалык иштер үчүн пайдаланылуучу аспаптар: карандаш, калем, фломастер, көмүр, пастель ж.б. ар кандай графикалык материалдар менен иштөө ыкмалары. Дарактардын, канаттуулардын, жаныбарлардын сүрөттөрү: жалпы жана мүнөздүү белгилер. Жаратылыштын, адамдардын, имараттардын жана буюмдардын кооздугу жана ар түрдүүлүгү графикада чагылдырылган.

2. **Боёктор, түстөр (живопись, дизайн)**

Живопистин жана декоративдик түстүн негиздерин үйрөнүү. Боёктор жана түс палитрасы менен таанышуу. Экспрессивдүү образды түзүү үчүн көркөм каражаттарды тандоо принциптерин өздөштүрүү. Жаратылыш, адам, буюмдар дүйнөсү темасында чыгармаларды аткаруу. Маанайды жана мазмунду түс айкалыштары жана сүрөт тартуу ыкмалары аркылуу берүү жөндөмүн калыптандыруу.

3. **Курак (аппликация), оюу, колдонмо жасалга өнөрү** (декоративдик-прикладдык искусство). **Айыл чарба иштери (өсүмдүк өстүрүү жана мал чарбачылыгы)**

Колдонмо жасалга өнөрү жана дизайн негиздерин үйрөнүү. Элдик маданияттын элементтери, оймо-чиймелер, жаратылыштын сүрөттөрү менен тааныштыруу. Аппликация, оюу жана башка ыкмаларды колдонуу менен ишти аткаруу. Салттарды, табигый формаларды жана элдик декоративдик искусствону урматтоо сезимин калыптандыруу. Технологиянын чегинде - айыл чарба жумуштарынын сезондук түрлөрү (өсүмдүк өстүрүү, мал чарбачылыгы), материалдарды жана продукцияны кайра иштетүүнүн, өнөр жай жана тиричилик өндүрүшүнүн негиздери менен тааныштыруу.

4. **Форма жана өлчөм, айкел (скульптура)**

Айкелдеги образдуулуктун негиздерин үйрөнүү. Материалдар менен тааныштыруу: пластилин, чопо ж.б. Пластикалык материалдар менен иштөөнүн негизги ыкмаларын өздөштүрүү: формаларды ийлеп чаптоо, созуу, бириктирүү. Адамдардын, жаныбарлардын, нерселердин үч өлчөмдүү сүрөттөрүн түзүү. Скульптуранын тили катары форманы жана көлөмдү түшүнүү, мейкиндик ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү.

5. **Курулуш жана архитектура**

Архитектуралык дизайндын негиздерин үйрөнүү. Архитектурадагы форма, сызык, түс жана көлөм элементтери менен таанышуу. Имараттардын ички жана сырткы көрүнүшү үчүн моделдерди жана долбоорлорду, чакан архитектуралык формаларды түзүү. Пландоо жана композициялык курулуштун көндүмдөрүн өздөштүрүү. Архитектуралык курулуштардын кооздугу жана экспрессивдүүлүгү, архитектуранын жаратылыш жана маданий чөйрө менен байланышы жөнүндө түшүнүктөрдү калыптандыруу.

«Көркөм өнөр жана технология» жалпы билим берүү предмети көркөм чыгармачылыктын беш тармагынан, түрлөрүнөн жана жанрларынан турат, көркөм сүрөт искусствосун окутуунун мазмундук багыттары (1-6-класстар) өз ара тыгыз байланышта: - Графика- - Живопись - Скульптура - Архитектура - Декоративдик-прикладдык искусство жана дизайн. «Айыл чарба жумуштары» (эгин жана мал чарбасы).

Окуу материалдарын класстар жана мазмундук багыттар боюнча бөлүштүрүү.

1. Чекит, сызык, так (графика)

1-класс. Чекит, сызык, тактар менен тааныштыруу. Форматты тандап сүрөттү баракка туура жайгаштыруу,. Жөнөкөй нерселердин эскиздери. Сызыктуу графикалык сүрөттөр.

2-класс. Тондук жана тондук мамилелер (караңгы - жарык). Бир щилтемдер, жөнөкөй эскиздер. Барактагы тегиздиктин ыргагы (ритм) жана ыргактын уюштурулушу.

3-класс. Композиция ойлогон нерсенин негизи катары. Композициянын элементтери: так, сызык, түс. Болжолдуу композиция (геометриялык фигуралардын айкалышы).

4-класс. Геометриялык фигуралардын өзгөрүлмө ритми менен практикалык композициялар. Сүрөттөөнүн түрлөрү: бир шилтем, эскиз, окутуудагы сүрөттөр, чыгармачылык.

5-класс. Графикалык белги катары логотиптер. Плакат искусствосу, жана китеп, журналдардын дизайны (дизайн элементтери).

6-класс. Сүрөт искусствосундагы жанрлар (портрет, пейзаж ж.б.). Чыгармаларды жанрлар боюнча салыштыруу.

2. Боёктор, түстөр (живопись, дизайн)

1-класс. Түс илиминин негиздери: негизги түстөр, түстөрдүн айланасы. Түстүү кагазга гуашь, коллаж.
2-класс. Түс экспрессивдүү каражат катары. Суук жана жылуу түстөр. Жөнөкөй нерселердин натюрморт.
3-класс. Түс, түс мамилелери. Жаратылыштын абалын (мезгилдерин) которуу менен пейзаж.
4-класс. Түс акценти, түс формаларынын ритми. Объекттерден «Натюрморт — автопортрет».
5-класс. Ариптер жана шрифт курамы. Шрифт стилизациясы, шрифт логотиби.
6-класс. Эстен, турмуштан портрет. Портреттеги каарман: пропорциялар, мимика, түс схемасы.

3. Курак (аппликация), оюу колдонмо жасалга өнөр (декоративдик-прикладдык искусство), айыл чарба иштери

1-класс. Кагаз аппликациясы. Калдык материалдардан жасалган жөнөкөй оюнчук (чий курчак).
2-класс. Жомоктун каарманын моделдөө. Парктын скульптурасын моделдөө
3-класс. Үй буюмдарын, кийимдерди кооздоо. Символикалык белгилер (эмблемалар, көрсөткүчтөр).
4-класс. Геральдика, мамлекеттик символдор. Жайларды, көчөлөрдү жасалгалоо.
5-класс. Декоративдик-прикладдык искусствонун материалдары менен тааныштыруу. Декоративдик объектилерди түзүү.
6-класс. Айыл чарба жумуштары: сезондук жумуштар. Өнөр жай өндүрүшүнө, кызмат көрсөтүүлөргө киришүү.

4. Формасы жана өлчөм, айкел (скульптура)

1-класс. Пластилин менен иштөө (жөнөкөй формалар).
2-класс. Чакан скульптураларды моделдөө. Кыймылдын экспрессиясы.
3-класс. Рельефтин түрлөрү. Тегерек скульптура.
4-класс. Парк жана камералык скульптура. Тегиздик жана мейкиндик курамы.
5-класс. Космосту композициялык уюштуруу. Жердин макети, рельеф.
6-класс. Көлөмдүк-мейкиндиктик композициялар. Космостун «планын» окуу.

5. Курулуш жана архитектура

1-класс. Туулуп-өскөн шаарынын архитектурасы менен таанышуу (сүрөттөрдөн).
2-класс. Үйлөрдүн, көчөлөрдүн, эстеликтердин эскиздери.
3-класс. Архитектуралык эстеликтер (эстен, сүрөттөрдөн).
4-класс. Эстеликтерге виртуалдык турлар. Жөнөкөй моделдерди долбоорлоо.
5-класс. «Менин шаарымдын элеси» тематикалык панно. Парк аянтын долбоорлоо.
6-класс. Музейлерге виртуалдык саякаттар. Архитектуралык мейкиндиктин композициялары жана модели.

Мазмун линиялары жана компетенттүүлүктөрү боюнча билим берүүнүн натыйжалары.

1-таблица

Күтүлүүчү натыйжалар

Предметтик компетенттүүлүктер	1-2- класстар	3-4- класстар	5-6-класстар
	Мазмундук багыттар		
Графикалык сабаттуулук	**Чекит, сызык, так (графика)**		
	- гигиена жана коопсуздук эрежелерин сактайт; - ар кандай шаймандарды (карандаш, өчүргүч, боёк) туура жана коопсуз колдонууну үйрөнөт.	- жумуш ордун туура уюштуруу менен тыкан жана таза иштөөнү үйрөнөт; - көркөм каражаттарды этият колдонууну өздөштүрөт.	- жумуш ордун туура уюштуруу жана коопсуздук эрежелерин сактоо менен чекиттер, сызыктар жана тактар менен жөнөкөй композицияларды түзө алат.
	Боёктор, түстөр (живопись)		
	- жумуш учурунда коопсуздук эрежелерин сактоо (иштеп жатканда иреттүү тыкан иш алып баруу, боёк колдонууда, колду таза жууганды ж. б. үйрөнөт); - түстөрдү туура айкалыштырат жана боёктордун ар кандай түрлөрүн колдонот (акварель, гуашь, карандаш, фломастер ж.б.) аларды айырмалай алат.	- түстөрдү туура айкалыштырууну жана боек менен иштөөдө таза иштөөнү үйрөнүү; - негизги түстөрдү (кызыл, көк, сары) жана кошумча түстөрдү (жашыл, сыя көк, саргыч кызыл ж. б.) колдонот; - түстөрдү тааныйт жана колдонот.	- түстөрдү айкалыштырат жана негизги түстөрдү туура колдонот (кызыл, көк, сары); - боёктор жана түстөр менен жөнөкөй көркөм сүрөттөрдү тартат.
	Аппликация (колдонмо жасалга өнөрү). **Айыл чарба эмгеги (өсүмдүк өстүрүү жана мал чарбачылыгы).**		
	- куралдарды (кайчы, желим, кагаз ж. б.) этият туура колдонот; - түстүү кагаздан жөнөкөй геометриялык фигураларды кесип, чаптай алат.	- түрдүү каражаттар менен иштөөдө коопсуздукту сактоо менен иштейт; - чоң жана кичине көлөмдөгү кагаздарды, материалдарды кесүү жана чаптоо аркылуу чыгармачыл иштерди жасай алат.	- желим менен иштөөнүн элементтерин бириктирип чаптоодо туура колдонот; - бир нече көлөмдүү элементтердин туура айкалыштырып композицияны түзөт.
	Форма жана көлөм (скульптура)		

	- айлана-чөйрөдөгү объектилердин негизги формаларын аныктайт жана айырмалай алат (тегерек, квадрат, үч бурчтук ж. б.); - жөнөкөй формаларды түзүү үчүн кагаз, пластилин жана башка материалдарды колдонот.	-формаларды жана өлчөмдөрдү тааныйт жана атай алат (тегерек, квадрат, үч бурчтук, сфера, куб ж. б.); - жөнөкөй геометриялык фигураларды (тегерек, квадрат, үч бурчтук ж.б.) тааныйт жана аларды сүрөттөрдө колдоно алат.	- формаларды жана өлчөмдөрдү колдонуп ар кандай материалдарды (кагаз, картон, жип, табигый материалдар, пластилин ж.б..) колдонот; - формаларды жана көлөмдөрдү тартат, бириктирет, кураштырып жөнөкөй композицияларды түзөт.
	Түзүү жана куруу (архитектура)		
	- форманын жана өлчөмдөрдүн негизги түшүнүктөрүн изилдейт (үч бурчтук, квадрат, тегерек ж. б.) - элементтерди туура түзүүнү жана көркөм чыгармаларды аткарганды билет.	- эмгек коопсуздугунун эрежелерин сактоо менен шаймандарды туура колдонот; - конструкцияларды үлгү боюнча түзөт жана курат.	- курулуш материалдарынын түрлөрүн (металл, жыгач, пластик, керамика ж. б.) жана алардын колдонулушун түшүнөт; - материалдарды туура өлчөө, кесүү, бүгүү жана бириктирүү боюнча практикалык көндүмдөрдү өркүндөтөт.
Чыгармачылык жөндөм	**Чекит, сызык, так (графика)**		
	- чекиттерди, сызыктарды, тактарды колдонуу менен жөнөкөй сүрөттөлүштөрдү түзө алат; - оймо-чиймелер жана элементтерин колдонуп көркөм кооз нерселерди жасай алат.	- чекиттер, сызыктар, тактар менен жөнөкөй көркөм элементтерди түзө алат; - түз, ийри, сынган сызыктарды бириктирип, композиция түзө алат.	- графикалык иштерди чекит, так ыкмаларды колдонуп аткарат (стиль пуантилизм); - чекиттерди, сызыктарды, тактарды колдонуп декоративдик жана графикалык иштерди жасай алат.
	Боёктор, түстөр (живопись)		
	- түстөрдүн негизги түрлөрүн айырмалай жана тааный алат (кызыл, сары, көк); - боёктор менен иштөөнүн жөнөкөй техникасын өздөштүрөт.	- түстөрдүн мүнөздөмөлөрүн жана маанисин түшүнүү жана аларды колдонуу көндүмдөрүн өнүктүрөт; - сүрөттөрдө же прикладдык иштерде негизги түстөрдү колдонуп, ар кандай композицияларды түзүүнү үйрөнөт.	- сүрөт тартууда жасалгалоо иштеринде түстөрдүн айкалыштарын туура колдоно алат; - көркөм чыгармачылыкта жана эмгек сабактарында түстөрдүн айкалышын туура тандап, практикада көрсөтө алат.
яты жана	**Аппликация (колдонмо жасалга өнөрү).** **Айыл чарба эмгеги (өсүмдүк өстүрүү жана мал чарбачылыгы).**		

	- кол менен аткарылуучу ыкмаларын билет (кесүү ,желимдөө, бүктөө, бириктирүү); - түстүү кагаздар менен аткарылуучу көркөм ыкмаларын өздөштүрөт. - Айыл чарба эмгегин түрлөрү боюнча айырмалайт; - өсүмдүктөрдүн артыкчылыктарын алар жашаган чөйрөдө (айыл жеринде, бакчада, шаардык чөйрөдө) үйрөнүшөт жана айырмалашат.	- кесүү жана чаптоо менен жөнөкөй кол өнөрчүлүк өнөрүн өздөштүрөт; - ар кандай көркөм каражаттар менен (аппликация, кагаз кесүү, курaштыруу) ыкмаларын өздөштүрөт; - жөнөкөй композицияларды түзө алат.	- колдо бар материалдарды туура колдонуп, чыгармачылык менен максаттуу иштейт; - кесүү жана чаптоо аркылуу дизайндардан композицияларды түзө алат. - жердин асылдуулугун жогорулатуу боюнча ар кандай маалыматтарды табышат; - аймактык өзгөчөлүктөрдү эске алуу менен, алар кайсы өсүмдүктөрдү өстүрүү үчүн эффективдүү болорун аныкташат.
	Форма жана көлөм, бедиз (скульптура)		
	- форма жана көлөмдүн негизги түшүнүктөрүн (үч бурчтук, квадрат, тегерек ж. б.) түшүнөт жана аларды күнүмдүк тиричилик объектилерине байланыштуу көрсөтөт; - элементтерди туура чогултуп, чыгармаларды жаратууну билүү.	- формаларды жана көлөмдөрдү колдонуп, жөнөкөй көркөм чыгармаларды жаратат жана иштин натыйжалуулугун жогорулатууга аракет кылат; - өз ишинин натыйжаларын баалайт, жакшыртуу жолдору жөнүндө ойлонот жана өзүнүн чыгармачылык жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрөт.	- көлөмдүү көркөм чыгармаларды жасоо үчүн керектүү шаймандарды жана материалдарды туура тандап, колдоно алат; - ар кандай материалдар менен иштей алат жана искусство дүйнөсүндө өзүнүн чыгармачылык жөндөмүн өркүндөт.
	Түзүү жана курулуш (архитектура)		
	- айлана-чөйрөдөгү объектилердин негизги формаларын айырмалай алат (тегерек, квадрат, үч бурчтук ж. б.); - жөнөкөй формаларды түзүү үчүн пластилин, чопо жана башка материалдарды колдонуп айырмалай алат.	- архитектуралык курулуштардын коздугу жана алардын айлана-чөйрөгө тийгизген таасири жөнүндө түшүнүккө ээ болушат; - жөнөкөй оймо-чиймелерди жасоо чеберчилигин өрчүтөт.	- курулуш моделдерин жасоодо өлчөмдөр менен максаттуу иштейт; - жасалган иштин сулуулугун, сапатын жана функционалдуулугун талдайт.
	Чекит, сызык, так (графика)		

	- жөнөкөй чекиттер жана сызыктар менен сүрөттөрдү түзүүнү үйрөнөт; - сүрөттөрдү жаратуу үчүн чекиттерди жана сызыктарды бириктирип, чыгармачылыкты жана көркөм табитти өрчүтөт.	- чекиттер, сызыктар, тактар жөнүндө түшүнүктөрдү өздөштүрөт жана сүрөт искусствосундагы бул элементтердин маанисин түшүнөт; - ар кандай пункттар менен эркин иштөө көркөм чыгармачылыкка болгон кызыгууну арттырат жана көркөм табитти өнүктүрөт.	- көркөм чыгармалардагы чекит, сызык, тактын ролун түшүнөт жана талдайт; - көркөм табити менен чекиттерди, сызыктарды, тактарды колдонуп көркөм буюмдарды чыгармачылык менен жаратат.
	Боёктор, түстөр (живопись)		
	- боёк менен иштөө ыкмаларын өздөштүрөт; - өзүнүн көркөм табитин көрсөтөт жана жаратылыштын кооздугун сүрөттөп чагылдырууну үйрөнөт.	- кагазга элестетүү менен боёкторду жана түстөрдү туура колдонууну үйрөнөт; - алар ар кандай түстөрдү айкалыштырып, көркөм композицияларды түзө алышат.	- түстөрдүн маанисин жана алардын психологиялык таасирин түшүнөт, ошондой эле сүрөт тартууда жан дүйнөсүндө эмоцияны билдирүү жөндөмүн өрчүтөт; - туура түстөрдүн айкалышын тандап, чыгармачылык менен буюмдарын жасалгалай алат.
	Аппликация (колдонмо жасалга өнөрү) айыл чарба эмгеги (өсүмдүк өстүрүү жана мал чарбачылыгы).		
	- курак (аппликация) ыкмалары жөнүндө түшүнүк алат; - жөнөкөй үлгүлөрдүн жардамы менен кесип, чаптап композиция түзө алат. - айыл чарба эмгегинин адам жашоосундагы ролун түшүнөт.	- кураштырып иштөөнүн негизги ыкмаларын, материалдарын жана шаймандарын билет; - жөнөкөй элементтерди түзүп, жөнөкөй тигиштин жолдорун колдонуп тиге алат (кийизден же кездемеден чогултуу). - "адамдын жашоосундагы эмгек"темасында көлөмдүү чыгармачылык иштерди аткарат.	- элдик кол өнөрчүлүктүн маанисин жана өзгөчөлүктөрүн түшүнөт; - жөнөкөй элементтерди жаратып, көркөм буюмдарды тиге алат. - өзү жашаган аймагынын айыл чарбасы боюнча маалыматтарды чогултуп классташтары менен талкуулап ой бөлүшөт.
	Форма жана көлөм (скульптура)		
	- тегерек, төрт бурчтук жана үч бурчтук сыяктуу негизги геометриялык фигуралардын айырмасын, аталышын билет; - жаратылыштагы жана айлана-чөйрөдөгү түрдүү формадагы нерселердин сулуулугун баалай алат.	- жаратылыштагы жана айлана-чөйрөдөгү формалардын сулуулугун баалай алат; - фигураларды кесүү жана чаптоо боюнча чыгармачылык ишти аткарып, кол эмгегин өнүктүрөт.	- форма жана өлчөм искусстводо жана дизайнда кандай роль ойноорун түшүнөт; - чыгармачылык менен аткарылга иштеринен эстетикалык көркөм табитин көрсөтө алат.
	Түзүү жана куруу (архитектура)		

	- искусстводо жана дизайнда форманын жана өлчөмүнүн ролун түшүнөт; - чыгармачылыгында эстетикалык көркөм табитти кандай сүрөттөп чагылдыруу керектигин көрсөтө алат.	- ар кандай материалдардан (кагаз, жыгач, чопо ж. б.) жөнөкөй имараттарды жана моделдерди жаратат; - берилген тапшырманы өз фантазиясы менен коездоп жасай алат.	- чиймелерди, эскиздерди, моделдерди жаратууда өз оюн билдирет, жан дүйнөдөгү сулуулукту жана гармонияны баалай билет; - өз ишин талдайт,баалайт жана аны өркүндөтүүнүн жолдорун сунуштайт.

IV. ОКУТУУНУН МЕТОДИКАСЫ ЖАНА ТЕХНОЛОГИЯСЫ

"Көркөм өнөр жана технология" предмети боюнча күтүлгөн натыйжаларга жетишүү үчүн төмөнкү окутуу ыкмаларын жана методдорун колдонуу сунушталат:

1. Көркөм-эстетикалык жана технологиялык компетенциялардын интеграциясы. Эки дисциплинанын биригиши окуучулардын көркөм ой жүгүртүүсүн жана эстетикалык табитин гана эмес, ошондой эле практикалык, технологиялык көндүмдөрүн калыптандырууга мүмкүндүк берет.

Интеграцияланган предметтик сабактарда окуучулар (жыгач, кездеме, кагаз, чопо, табигый каражаттар) материалдар менен иштөөнүн базалык негиздери көркөмдүккө болгон меттоддор менен айкалыштырып (чийүү, живопись, колдонмо жасалга өнөр) өздөштүрүшөт.

Мисалы: декоративдик композицияны же буюмдун долбоорун түзүүдө (эскизди), материалдарды тандоону, технологиялык иштетүүнү жана акыркы дизайнды камтыйт – бул процессти идеядан натыйжага чейин көрүү жөндөмүн өнүктүрөт. Мындай мамиле балдардын эмгек маданиятын, формасына, түсүнө, текстурасына, гармониясына көңүл бурууга, ошондой эле Кыргызстандын салттуу элдик искусствосуна жана кол өнөрчүлүгүнө аяр мамиле жасоого тарбиялоого жардам берет.

2. Долбоордук-аракет жана практикага багытталган мамиле

Методология долбоордук иштерге багытталган, мында балдар өздөрүнө керектүү буюмдарын же көркөм долбоорлорун түзүп, конкреттүү чыгармачылык маселелерди чечишет.

Ар бир долбоор бир нече этаптарды камтыйт:

а) долбоордун максаттарын жана милдеттерин белгилөө;

б) идеяларды жана илхамды издөө (салттуу жана заманбап искусство, кол өнөрчүлүк менен таанышуу),

в) материалдарды жана технологияларды тандоо;

г) композицияны түзүү, продукцияны өндүрүү;

г) натыйжаны чагылдыруу жана көрсөтүү.

Бул формат өз алдынчалыкты, критикалык жана чыгармачыл ой жүгүртүүнү өнүктүрөт, пландоо, командада иштөө жана өз ишин көрсөтүү көндүмдөрүн калыптандырат.

Жергиликтүү ууз-чеберлердин иштерин үлгү сымал колдонсо болот – мисалы, “Биздин аймактын оюм-чийимдери” долбоору же “Кыргыз оюмунун элементтери менен заманбап панно”.

3. Заманбап билим берүү жана санариптик технологияларды колдонуу

Методология окутуунун интерактивдүү формаларын камтыйт: санариптик презентациялар, онлайн галереялар, мастер-класстар, өндүрүш технологиялары боюнча видео роликтер, музейлерге жана көргөзмөлөргө виртуалдык турлар. Графикалык планшеттерди, чиймелерди же коллаждарды түзүү үчүн мобилдик тиркемелерди колдонуу балдарга салттуу гана эмес, заманбап санарип искусство куралдарын да өздөштүрүүгө жардам берет. Ошондой эле окуучулардын

талантын өнүктүрүүгө жана санариптик сабаттуулукту өнүктүрүүгө түрткү болгон мектеп иштеринин онлайн сынактарын жана көргөзмөлөрүн өткөрүүгө болот.

Экологиялык билим берүүгө өзгөчө көңүл бурулат: кайра иштетилген материалдарды колдонуу, ресурстарды кылдат пайдалануу.

V. ОКУУЧУЛАРДЫН ОКУУДАГЫ ЖЕТИШКЕНДИКТЕРИН БААЛОО

«Көркөм өнөр жана технология» сабагында баалоо негизги нерсе окуучунун чыгармачылыгы (анын суроолорунун оригиналдуулугу, кошумча материалдарды өз алдынча издөөсү, айтылган кызыктуу сунуштар ж.б.), чыгармачылык жана эмгектик активдүүлүктүн негизин түзгөн демилгеси болот.

Класста окуучулардын жеке билим берүү жетишкендиктерин өлчөө үчүн баалоонун үч түрү колдонулат: диагностикалык, формативдик жана суммативдик. Жалпы билим берүүнүн мамлекеттик стандартына ылайык, 1-3-класстарда «Көркөм өнөр жана технология» сабагы баасыз баалоо колдонулат. Мугалим жыйынтыгын көрүү үчүн ар кандай формаларды жана тапшырмаларды колдонот: бул оозеки жооптор, графикалык, сүрөт жана көлөмдүү чыгармалар ж. б. болушу мүмкүн.

«Көркөм өнөр жана технология» предмети окуучулардын өз ишин жана классташтарынын ишин талкуулоо жана баалоо жөндөмүн калыптандырат.

Окуучулардын чыгармачылыгы жана эмгектенген иштери төмөнкү критерийлер боюнча бааланат:

- сабакта колдонулган иш-аракеттерин жана ыкмаларын, изилденип аткарылган иштин жалпы сапаты;
- ишти аткарууда өз алдынчалык даражасы;
- чыгармачылык ишмердүүлүктүн деңгээли (репродуктивдүү, жарым-жартылай жемиштүү), натыйжалуу техникалык жана технологиялык чечимдери, табылгалары.

Сабакта ар бир окуучунун ишмердүүлүгүн сапаттуу баалоого артыкчылык берилиши керек: байкоо, ой жүгүртүү жана өз алдынча ишке ашыруу процессинде анын чыгармачыл табылгалары. Бул окуучуларга гана чыгармачыл иштерди аткаруу үчүн эмес, мүмкүнчүлүк берүү маанилүү болуп саналат, ошондой эле иш боюнча өз пикирин билдирүүгө, башкалардын пикирин угууга болгон аракети.

Чыгармачыл композициянын натыйжаларын баалоонун критерийлери жана көрсөткүчтөрү

2-таблица

№	Критерийлери	Көрсөткүчтөр	Болжолдуу салмак бөлүштүрүү
1.	Сабаттуулук	Баракта сүрөттүн композициялык уюштурулушу (өлчөмү, жайгашкан жери)	20%
		Форманы түзүү, пропорцияларды колдоуу	10%
		Композицияны түзүүдө түстөрдү колдоно билүү	15%
2.	Экспрессивдүүлүк	Дизайн, сүрөттөлгөн нерсе аркылуу болгон өз	25%

		мамилесин жеткире билүүсү	
		Композициянын оригиналдуулугу	30%
		Бардыгы:	100%

Ошондуктан, сабакта окуучунун таанып-билүүчүлүк жана жаратмандык ишмердүүлүгүнүн бардыгын төрт критерий боюнча баалоо сунушталат:

- мугалим менен кызматташууга даярдыгы (зарыл көркөм материалдардын болушу, аткарылган үй тапшырмасынын ар кандай деңгээлдеги көлөмү, издөө-изилдөө иши);

- балдардын көркөм чыгармачылыкта көрүнгөн мамилелери, кызыкчылыктары, жөндөмдүүлүктөрү (анын ичинде өзүнө-өзү байкоо жүргүзүүсү);

- балдар продукциясынын сапатын эске алуу менен чыгармачылык иш-аракеттердин ыкмалары (форма жана фактура сезимин берүү, колдонулуучу техникалардын, ыкмалардын жана идеялардын татаалдыгы, оригиналдуулугу);

-окуучунун жана анын айланасындагылардын өнүгүүсү үчүн натыйжанын маанилүүлүгүн караган мектеп окуучуларынын көркөм эмгегинин натыйжаларынын коомдук-пайдалуу мааниси (темага ылайык келүү, окуучунун өзүн-өзү баалоосун мугалимдин баалоосу менен салыштыруу).

Сабакта ар бир баланын ишмердүүлүгүн сапаттуу баалоого артыкчылык берилиши керек: анын окуучулардын жүрүм-турумуна эмес, байкоо, ой жүгүртүү жана өзүн-өзү ишке ашыруу процессиндеги чыгармачыл табылгасына.

VI. РЕСУРСТАРДЫ КАМСЫЗ КЫЛУУГА МИНИМАЛДЫК ТАЛАПТАР

Башталгыч мектепте билим берүү чөйрөсү физикалык, экологиялык, психологиялык жана маалыматтык коопсуздукту эске алуу менен уюштурулат. Мектептин кабинетиндеги бардык элементтер санитардык-эпидемиологиялык эрежелер өрт жана электр коопсуздугунун эрежелери сыяктуу аларды колдонуунун ишенимдүүлүгүн жана коопсуздугун камсыз кылуу боюнча талаптарга жооп берет.

«Искусство жана технология» билим берүү тармагы боюнча программаларды ишке ашыруу мектепте атайын жабдылган «Көркөм чыгармачылык жана технология» кабинетинин шарттарында жана зарыл болгон окуу материалдары, шаймандар, демонстрациялык басма жана электрондук окуу куралдары, маалыматтык-коммуникациялык каражаттар, окутуунун техникалык каражаттары менен камсыз кылынат.

«Көркөм өнөр жана технология» предметин окутуунун негизги формасы окуучулардын окуу-практикалык ишмердүүлүгү болуп саналат. Мугалим сабактарды өткөрүүдө, темаларды тандоодо жана практикалык иштерди аткарууда окуучулардын жаш өзгөчөлүктөрүн эске алышы керек. Мотивациялоочу окуу чөйрөсүн түзүү үчүн окуу сабактарынан тышкары, изилденип жаткан материалга чыгармачылык кызыгууну арттырууга багытталган класстан тышкаркы иштерди өткөрүүсү зарыл.

«Көркөм өнөр жана технология» предметинин окутулуучу класстык бөлмөлөрдө окуу программада белгиленген бөлүмдөр боюнча слайддарды, видеофильмдерди, компакт-дисктерди көрүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылган зарыл методикалык жана

маалымдама адабияттар, окутуунун техникалык каражаттары менен камсыз болушу керек.

VII. МОТИВАЦИЯЛЫК ЖАНА КООПСУЗ БИЛИМ БЕРҮҮ ЧӨЙРӨНҮ ТҮЗҮҮ

Башталгыч мектепте билим берүү чөйрөсү физикалык, экологиялык, психологиялык жана маалыматтык коопсуздукту эске алуу менен уюштурулат. Мектеп кеңсесиндеги бардык элементтер ишенимдүүлүгүн камсыз кылуу үчүн талаптарга жооп бергидей жана санитардык-эпидемиологиялык эрежелер, ченемдер, өрт жана электр коопсуздук эрежелерин сактап, этияттык менен пайдалануудагы коопсуздугу эске алынышы керек .

«Искусство жана технология» билим берүү багытындагы программаларды ишке ашырууда мектепте атайын жабдылган «Көркөм чыгармачылык жана технология» кабинетин түзүп, жабдуу керек. Ал кабинетте керектүү эмгек каражаттары, демонстрациялык басма жана информациялык-коммуникация куралдары, окуунун техникалык каражаттары, экран жана үн каражаттары менен жабдуу учурдун талабы.

«Көркөм өнөр жана технология» сабагын окутуунун негизги формасы окуучулардын окуу-практикалык ишмердүүлүгү болуп саналат. Сабактарды өткөрүүдө, темаларды тандоодо жана практикалык иштерди аткарууда мугалим окуучулардын жаш өзгөчөлүгүн эске алат. Мотивациялуу окуу чөйрөсүн түзүү үчүн сабактардан тышкары класстан тышкаркы иш-чараларды өткөрүү зарыл, алар изилденип жаткан материалга чыгармачылык кызыгууну арттырууга багытталшы керек.